

Jagten på den traumatiserede palæstinenser

Rapport fra Gaza

Nogle lægestuderende er rejst til Gaza i den gode sags tjeneste. Læs her om en af de læger de har mødt.

- At leve under disse forhold uden at gøre aktiv modstand mod besættelsen er uforeneligt med mental sundhed i det lange løb, siger Samah. Hun er nyuddannet læge, og er under videreuddannelse til psykiater. Hun arbejder på Vestbreddens eneste psykiatriske hospital i Bethlehem.

Mødet med Samah er sat op, fordi jeg er blevet kontaktet af en dansk psykologistuderende, der skriver en opgave om traumatiserede mennesker i Israel og Palæstina. Hun ringede til mig for et par dage siden og spurgte om jeg kendte nogle traumatiserede mennesker, hun kunne interviewe. Hun kunne også godt tænke sig at finde ud af, hvilken rolle religion spiller for at traumatiserede mennesker kan blive terrorister.

Samah er ikke traumatiseret. Men på det psykiatriske hospital arbejder hun med patienter med Post Traumatisk Stress

Syndrom. Og Samah er glad for at fortælle. Vi behøver knap nok stille spørgsmål.

- Jeg hører at du havde svært ved at finde en traumatiseret palæstinenser? siger Samah med et skævt smil da vi kommer. Jeg ville sige; stop den første mand du møder på gaden.

- Det der er særligt her er at det unormale bliver normalt, fortæller Samah. At overgreb bliver dagligdag. Det værste her er nok ikke de voldsomme oplevelser, der er spektakulære nok til at tiltrække sig omverdenens opmærksomhed, men snarere den daglige undertrykkelse. Ydmygelsen ved checkpoints for eksempel. Vi kårilige tilbageholdelser.

- Jeg er bedre stillet end mange andre palæstinensere, fortsætter Samah. Jeg er kvinde, jeg er veluddannet, jeg kan forsvare mig verbalt. Alligevel er jeg vel i gennemsnit udsat for 3-4 ydmygende episoder med soldater om ugen. Et eksempel: Da jeg lige var blevet færdig

som læge, skulle jeg samle alle mine papirer fra fakultetet og udtalelser fra hospitaler og den slags. For at kunne søge kursusstillingen i psykiatri. Det var ret mange papirer, og det tog lang tid med rejsen frem og tilbage mellem Jerusalem, Ramallah, Bethlehem. Ud og ind af kontorer. Så endelig havde jeg fået det hele og var på vej hjem fra Ramallah. Det var aften. Da jeg kom til checkpointet ville soldaten se alt hvad jeg havde på mig. Jeg viste ham papirerne og forklarede hvad det var. I min taske har jeg altid en termokande med kaffe. Soldaten tog den op og åbnede den. Det dampede. Han kunne lugte at det var kaffe. Og uden at blinke tømte han hele kanden ud over mine papirer. Det tog mig en uge at skaffe det hele igen. Jeg vil ikke sige, at det var traumatiserende. Men ydmygende.

Hun fortsætter:

- En af mine studiekammerater kommer fra Nablus, en by på Vestbredden. Han hedder Osama. Engang var han

Det værste her er nok ikke de voldsomme oplevelser, der er spektakulære nok til at tiltrække sig omverdenens opmærksomhed, men snarere den daglige undertrykkelse.

Af: Maren Rytter
Foto: Louise Bjerre Dalum

Samah, læge i Gaza

på vej hjem og blev standset ved et checkpoint. Da soldaten så hans navn, spurgte han: "Er du Osama bin Laden?" Min ven troede det var en joke, så han grinede og sagde ja. Og uden varsel slog soldaten ham i ansigtet. Min ven talte ikke om det før lang tid efter. Men han ville ikke selv sige oplevelsen var traumatiserende, fordi det ikke er usædvanligt. Alle har prøvet den slags.

Væner folk sig til det?

- På en måde ja, fordi det bliver dagligdag, siger Samah.

- På den anden side giver det symptomer. Børnene tisser i sengen, får mareridt, eller de får hovedpine eller ondt i maven. De kan også få besvær med at koncentrere sig i skolen. Hos de voksne giver det sig oftest til kende som uforklarede somatiske lidelser. Smerter i bevægeapparatet eller i hovedet eller træthed. Nogle gange søvnbesvær. Det betyder også meget for forholdet mellem forældre og børn at børnene jævnligt ser deres forældre ydmyget og magtesløse. Børnene kan komme til at føle sig usikre fordi deres forældre mister deres naturlige autoritet. Og forældrene kan føle sig utilstrækkelige fordi de ikke er i stand til at beskytte deres børn.

- Det er et fænomen der er ekstremt underdiagnosticeret. Dels fordi vi ikke har særlig mange psykologer og psykiatere på Vestbredden. Og dels fordi

Aktiv modstand mod besættelsen er en absolut forudsætning for at bevare mental sundhed under disse forhold.

- Samah

folk sjældent søger hjælp, netop fordi de traumatiske oplevelser er dagligdag. Alle har været ude for lignende oplevelser.

Hvad gør folk så, når de ikke får hjælp?

- De fleste palæstinensere har et meget stærkt netværk i form af deres familie. Det er både godt og dårligt. Godt fordi de fleste faktisk får støtte af deres familie og taler med dem om det. Dårlig fordi de ikke er professionelle og måske ikke giver rigtige råd. Og ofte har familie-medlemmerne selv deres egne oplevelser at arbejde med. Nogle gange kan det være svært at fortælle om, netop fordi det er så ydmygende. Man skammer sig.

Hun fortæller om sin bror:

- Han blev engang tævet af soldater ved et checkpoint. Jeg kan huske, han kom hjem og spiste aftensmad sammen med os alle sammen uden at sige noget. Det var først da han var gået i seng, og hans kone opdagede mærkerne på hans ryg at han fortalte hende, hvad der var sket. Han skammede sig over, at det var sket så han ikke kunne fortælle os andre om det.

Samah er ikke traumatiseret. Hun er professionel. Men alle hendes historier er om hende selv eller hendes egen familie.

- Hvad med religionen? Hvad betyder den for at traumatiserede mennesker kan blive til selvmordsbombere?

Samah ryster på hovedet:

- Jeg tror ikke religionen spiller nogen stor rolle, siger hun.

- Jeg tror at folk bliver selvmordsbombere, fordi de er desperate og ikke kan se nogen fremtid. Selvmordsaktioner er ikke et fænomen, der kun forekommer i den muslimske verden. Til gengæld er min erfaring at folk der er religiøse, har lettere ved at cope med traumatiske oplevelser. Ikke-troende vil være mere tilbøjelige til at føle at verden er meningsløs, og til at søge hævn.

Hvordan hjælper I folk?

- Vi behandler folk med Post Traumatisk Stress Syndrom i vores ambulatorie. Det er først og fremmest psykologer der står for behandlingen. Vi prøver at give folk redskaber til at acceptere det der er sket og komme videre. Vi prøver at lære dem sunde coping-mekanismer for at de kan fungere normalt. Men som sagt ser vi kun en lille top af isbjerget. Vi har heller ikke kapacitet til at behandle nær alle dem med behov for det.

Hun sammenligner det med at behandle en kvinde der er gift med en voldelig mand:

- Det sundeste ville være at hun forlod ham, eller at han blev tvunget til at holde op med at være voldelig. Man kan godt forsøge at lære hende strategier til

at leve med det, men det er langt fra ideelt. På samme måde ville det mest fornuftige være at ændre forholdene så almindelige palæstinensere ikke skulle udsættes for den daglig vold og undertrykkelse. Men kan vi ikke det, må vi forsøge at lære at fortsætte livet som omstændighederne er.

Samah mener ikke at det er hendes opgave at overbevise folk om, at de ikke skal gøre modstand mod besættelsen.

- Jeg mener at aktiv modstand ikke blot er nødvendigt for at ændre forholdene. Det er også den mest modne måde at cope med oplevelserne på. Aktiv modstand mod besættelsen er en absolut forudsætning for at bevare mental sundhed under disse forhold.

Det gælder også hende selv

- Min form for modstand er at jeg skriver og holder foredrag. Fordi det er det jeg kan. For mig er det først og fremmest en måde at forholde mig til det jeg er ude for, uden at blive skør eller bitter.